

ת"פ (באר שבע) 61595-05-23 - מדינת ישראל - תביעות נגב נ' רפאל יאגודייב

ת"פ (באר-שבע) 61595-05-23 - מדינת ישראל - תביעות נגב נ' רפאל יאגודייבשלום באר-שבע
ת"פ (באר-שבע) 61595-05-23
מדינת ישראל - תביעות נגב

נגד

רפאל יאגודייב

באמצעות עו"ד אדגר קריסטל

בית משפט השלום בבאר-שבע

[10.10.2024]

כבוד השופטת מירב עמר כהן

החלטה

בפני בקשה לביטול כתב אישום על בסיס טענה מקדמית של הגנה מן הצדק לפי סעיף 149(10) לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], תשמ"ב - 1982 (להלן: "חוק").

טיעוני הצדדים בתמצית:

ב"כ המבקש טען כי סירוב המשיבה להעביר את הטיפול בהליך זה למסגרת של הסדר מותנה כפי בקשתו, מהווה פגיעה במבקש. לטענתו המשיבה הפעילה את שיקול דעתה באופן קטיגורי וגורף ולא בהתאם לנסיבות הפרטניות של המקרה.

טענה נוספת נשענת על אדן של 'אכיפה בררנית' ולפיה טוען המבקש כי במקרים דומים למקרה זה הועבר הטיפול בהם ליחידה להסדרים מותנים תוך שהפנה לדוגמאות. לאור האמור, סבר כי יש מקום להורות על ביטול כתב האישום בהתבסס על דוקטרינת הגנה מן הצדק.

מאידך גיסא, המשיבה סבורה כי פניית המבקש נבחנה על ידי הגורמים המוסמכים בתביעה וביחידה להסדרים מותנים ונמצא כי עניינו של המבקש אינו נופל בגדר המקרים המתאימים לטיפול במסגרת זו של הסדרים מותנים.

עוד צוין כי המקרים שעליהם הצביע המבקש במסגרת טענתו לאכיפה בררנית, אינם זהים למקרה דנן ויש שוני בנסיבות אשר מצדיק התנהלות שונה בהליכים השונים.

דין והכרעה:

עולות שתי סוגיות הטעונות בירור:

האחת- עניינה בשאלה האם יש עילה להתערבות בית המשפט בהחלטת רשויות התביעה להעמיד לדין את המבקש (קרי, להגיש כתב אישום) ולמעשה, שלא לנתב את התיק לטיפול במסגרת הסדר מותנה?

השנייה - האם בנסיבות הקונקרטיים של המקרה דנן, מתקיימת אכיפה בררנית?
נדון בטענות לפי סדרן.

האם יש עילה להתערבות בית המשפט בהחלטת רשויות התביעה להעמיד לדין את המבקש?
(קרי, לא לנתב את התיק לטיפול במסגרת הסדר מותנה ולהגיש כתב אישום בעניינו של המבקש?)
המסגרת הנורמטיבית -

סעיף 67א(ב) לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], תשמ"ב-1982 (להלן: "החסד" "); קובע סמכות תובע להציע לחשוד לסיים הליך בהסדר בהתקיים שני תנאים כמפורט בסעיף 67(ד):
"ד) תובע רשאי לסגור תיק בהסדר בהתקיים שני אלה:

(1) העונש המתאים לחשוד, לדעת התובע, לפי הוראות סימן א'1 לפרק ו' לחוק העונשין, אינו כולל מאסר בפועל;
(2) אין פרט רישום כהגדרתו בסעיף 2 לחוק המרשם הפלילי ותקנת השבים, התשמ"א-1981 (בסימן זה - חוק המרשם הפלילי), שנרשם בעניינו של החשוד, בחמש השנים שלפני ביצוע העבירה נושא ההסדר, לרבות הסדר שנערך בעבר, ואין חקירות או משפטים פליליים תלויים ועומדים בעניינו במשטרה או באותה רשות, לפי העניין, שאינם חלק מההסדר."

מן המקובץ עולה כי סמכותו של התובע היא ברשות, "תובע רשאי". משניתן שיקול דעת לתובע, על פניו, לא ניתן לחייבו לגבש הסדר מותנה על אף עמדתו, כפי שלא ניתן לחייב את התביעה לגבש הסדר טיעון על אף עמדתם. בנסיבות מעין אלה, מדובר על מפגש רצונות הדדי, הסכמה של הצדדים שזהו ההליך הנכון לנקוט בו במקרה הקונקרטי. בבג"ץ 8088/14 נג'אח מבארק נ' היועץ המשפטי לממשלה [החלטה מיום 27/9/17], (להלן: "עניין מבארק") נקבע כי הקביעה לפיה, ככלל אין בית המשפט נוהג להתערב בשיקול דעת התביעה לעניין העמדה לדין או עריכת הסדרי טיעון חלה גם לעניין החלטה על עריכת הסדר מותנה (ראו סעיף 14 להחלטה). ואולם, הגם שקיימת חזקת תקינות המנהל, ברי הוא כי שיקול דעת זה אינו משולל הגבלות או ביקורת שיפוטית שהרי ככל החלטה של רשות מנהלית הוא כפוף לכללים בדבר: הגינות, סבירות, תום לב, חוסר שרירותיות ועוד. (ראו בהרחבה ע"פ 6328/12 מ"י נ' פולדי פרץ (10.9.13), סעיף 29 לחוות דעתו של כב' הש' פוגלמן כתוארו אז).
בע"פ 4855/02 מדינת ישראל נ' בורוביץ (החלטה מיום 31/5/2015), נקבע כי שאלת החלה של דוקטרינת הגנה מן הצדק טעונה בחינה תלת שלבית. בשלב הראשון - על בית המשפט לזהות את הפגמים שנפלו בהליכים שננקטו בעניינו של הנאשם ולעמוד על עוצמתם במנותק משאלת אשמתו או חפותו. בשלב שני - על בית המשפט לבחון האם קיומו של הליך פלילי, חרף הפגמים יש משום פגיעה חריפה בתחושת הצדק וההגינות. במסגרת הבחינה, נקבע כהאי לישנא:

" בתוך כך עשוי בית-המשפט לייחס משקל, בין היתר, לחומרת העבירה המיוחסת לנאשם; לעוצמת הראיות (הלכאוריות או המוכחות) המבססות את אשמתו; לנסיבותיהם האישיות של הנאשם ושל קורבן העבירה; למידת הפגיעה ביכולתו של הנאשם להתגונן; לחומרת הפגיעה בזכויות הנאשם ולנסיבות שהביאו לגרימתה; למידת האשם הרובץ על כתפי הרשות שפגעה בהליך או בנאשם וכן לשאלה אם הרשות פעלה בזדון או בתום-לב".
ובהמשך לעניין יישום המבחן:

"כך למשל ככל שמעשה העבירה חמור יותר, יגבר משקלו של האינטרס הציבורי שבהעמדה לדין, וככל שמעשה הרשות שערורייתי יותר, ופגיעתו בנאשם ובזכויותיו חמורה יותר, יגבר משקלו של האינטרס הציבורי שבשמירת זכויותיו של הנאשם ובריסון כוחה של הרשות".

בשלב השלישי- מששוכנע בית המשפט כי קיומו של ההליך אכן כרוך בפגיעה חריפה בתחושת הצדק וההגינות, עליו לבחון אם לא ניתן לרפא את הפגמים שנתגלו באמצעים מתונים ומידתיים יותר מאשר ביטולו של כתב אישום. בעניין בורוביץ הנ"ל נקבע כי בחינת סבירות שיקול דעתה של הרשות המאשימה עשויה להקיף גם את השאלה: "האם בנסיבות העניין הנתון יש בהגשת כתב-האישום כדי לפגוע באופן חריף בתחושת הצדק וההגינות. לכאורה הרי זה מבחן רחב וגמיש. אין תמה - ואפשר שדווקא משום כך - הפעלתו הלכה למעשה, היא למקרים יוצאי דופן, מחייבת זהירות רבה. פרשת יפת [1] מהווה דוגמה לשורת הזהירות הנדרשת בכגון-דא:".

עוד נקבע כי במסגרת הפעלת שיקול הדעת המקצועי הרחב המסור למשיבה, אין די בקיומן של חלופות סבירות נוספות או בקשיים שמעוררת ההחלטה אלא נדרש חוסר סבירות קיצוני או עיוות מהותי. ראו הקביעה בבג"ץ 4550/94 אישה נ' היועץ המשפטי לממשלה, פ"ד מט, 859 (5), 871 :

"אלה הם המפתחות שיפתחו את שערי בית המשפט הגבוה לצדק ויביאו להתערבותו בהחלטות של רשויות התביעה - יועץ משפטי לממשלה או התביעה הצבאית - לעניין אי-פתיחתם של הליכים פליליים (או להחלטות בדומה להן): החלטה שנתקבלה שלא ביושר או שלא בתום-לב; החלטה שנתקבלה ממניעים נפסדים ולא טהורים; החלטה שנתקבלה בסתירה ברורה לאינטרס הציבורי (בג"צ 156/56 שור נ' היועץ המשפטי לממשלה ואח' [10], בעמ' 300-301); החלטה שנתקבלה בחוסר סבירות קיצוני או מהותי (במובנו הרחב); החלטה שהיא בלתי סבירה בעליל; החלטה שנתקבלה בעיוות מהותי; החלטה הנגועה במשגה היוורד לשורשו של עניין. שערים אחדים מוליכים אליו אל הטרקלין, וכל אחד ממפתחות אלה (החופפים בחלקם אלה את אלה) אמור לפתוח אחד מאותם שערים. ואולם רק המחזיק בידו אחד מאותם מפתחות זכאי להתערבותו של בית המשפט הגבוה לצדק". [ההדגשה אינה במקור-מ.ע.כ].

כן ראו גם עפ"ג (מחוזי חיפה) 55106-06-22 חזן נ' מדינת ישראל (החלטה מיום 26/1/23), סעיף 15 והפסיקה המובאת שם.

עוד נקבע בפסיקה כי בית המשפט אינו מחליף את שיקול הדעת של רשויות החקירה והאכיפה ואין בית המשפט מסיג את גבולן ואין הוא משמש "כיועץ משפטי על" או "כתובע על". לפיכך, נקבע כי אין מקום להתערבות בהחלטת יועץ משפטי/תובע גם אם יש מקום להחלטה אחרת שהייתה מתקבלת (ראו עניין מובארק הנ"ל, סעיף 16 לחוות דעתה של כב' הש' חיות, כתוארה אז: "אכן, "אין בית המשפט פועל כ'יועץ משפטי על'. לפיכך לא יתערב בית המשפט בהחלטתו של היועץ המשפטי לממשלה, רק מכיוון שהוא היה מחליט אחרת), "בג"ץ 6009/94 שפרן נ' התובע הצבאי הראשי, פ"ד מח. (1994) 573, 582 (5)). כמו כן, ראו עע"מ 7485/19 אוסיד קשקוש נ' מדינת ישראל - משרד המשפטים (נבו 6/7/20), סעיף 28 א לחוות דעתו של כב' הש' עמית)".

הבחינה היא האם ההחלטה של אותו תובע חורגת באופן קיצוני ממתחם הסבירות באופן המקיים עיוות דין. נקבע כי התערבות בשיקול הדעת של התביעה תיעשה במקרים חריגים ויוצאי דופן כפי שבואר כאמור (ראו עניין מובארק הנ"ל, פסקה 14).

ומהתם להכא, במקרה דנן, עולה מבקשת המבקש כי התקיימה פגישה בתביעות, לאחריה הועבר עניינו לבחינת היחידה להסדרים מותנים, ואלה שקלו את העניין ומשיקולים אשר פורטו בפני המבקש הוחלט על הגשת כתב האישום. בין היתר, נוכח חומרת העבירות המיוחסות למבקש. נזכיר כי כתב האישום מייחס למבקש שתי עבירות. עבירה של תקיפה הגורמת חבלה של ממש - עבירה לפי סעיף 380 לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: "חוק העונשין"). עבירת התקיפה התרחשה על רקע הקמת רעש על ידי המתלונן ובת זוגתו שהנם שכנים של המבקש וכן, עבירה נוספת של אימים - עבירה לפי סעיף 192 לחוק.

בסעיף 3 לכתב האישום מתואר כי המבקש יצא מביתו "אמר למתלונן: "מה אתם צועקים" והמתלונן השיב בתגובה כי הכל בסדר ושהנאשם יכול להיכנס הביתה".

בסעיף 4 לכתב האישום: "או אז תקף הנאשם את המתלונן שלא כדין בכך שחבט במכת אגרוף בחזהו של המתלונן, אשר בעקבותיה התנגש המתלונן במעקה".

בסעיף 5 - כתוצאה ממעשיו של הנאשם, נגרמה למתלונן חבלה של ממש, בדמות רגישות למגע בחזה הימני, ושבר בבסיס מטא קרפל 4 שמאל עם תזוזה מינימלית".

עוד יוחסה לנאשם עבירה של אימים. לאחר האירוע הנ"ל התקשר המבקש למוקד 100 ובשיחה השמיע המבקש אימים לשוטרת אשר ענתה במוקד, כהאי לישנא: "אם אני יוצא יהיה רצח".

בהינתן העבירות שיוחסו למבקש בכתב האישום, הנזק שנגרם למתלונן וכן הנסיבות המפורטות בכתב האישום ולפיהן הנאשם יזם את האלימות ותקף, לכאורה, את המתלונן ועוד הוסיף והשמיע, לכאורה, אימים ברצח לאחר מכן בשיחה טלפונית למוקד 100, על פניו, לא נראה כי הגשת כתב אישום בנסיבות הקונקרטיים האלה חורגת ממתחם הסבירות באופן קיצוני המחייב התערבות. כן, לא מצאתי כי ההחלטה סותרת את האינטרס הציבורי או מהווה התנהלות נפסדת או לא ראויה של רשויות התביעה.

עוד אציין כי מבקשת המבקש עולה כי תחילה, בתאריך 5.9.23 התקיימה פגישה, בין ב"כ המבקש לבין יחידת התביעות. לאחר פגישה זו נמסר למבקש כי לא ניתן יהא להעביר את עניינו של המבקש לבחינת הסדר מותנה. בהינתן האמור, הגיש המבקש בתאריך 10.9.23 בקשה לעיכוב הליכים וזו נדחתה בתאריך 26.11.23.

לאור דחיית הבקשה כאמור לעיל, פנה ב"כ המבקש ושוחח במישרין עם היחידה להסדרים מותנים וכעולה מהבקשה (סעיף 6), נאמר לו כי "היחידה לא מקבלת יותר תיקים בהם החבלה שנגרמה היא שבר בעצם".

לאחר מכן, ע"פ בקשת המבקש, (סעיף 7), בתאריך 18/7/24 הייתה התכתבות נוספת בין ב"כ המבקש לבין יחידת התביעות שבה הוסברה בכתב המניעה להפניית ההליך להסדר מותנה.

מן המקובץ עולה כי ההחלטה בעניינו של המבקש לא נתקבלה כלאחר יד או באופן שאינו מוסבר, אלא איפכא מסתברא. מבקשת המבקש גופה עולה כי התקיימה פגישה ביחידת התביעות, התקיימו התכתבויות בכתב, התקיים שיח במישרין עם היחידה להסדר מותנים כך שניתן ללמוד שהושקעה מחשבה, טענותיו של המבקש נשמעו ולאחר הליך של שקלא וטריא על רקע מכלול הנתונים התקבלה החלטה להעמיד את המבקש לדין. משכך, יש להתרשם כי לא נפל כל פגם או ליקוי בתהליך בחינת בקשת המבקש להפניית ההליך להסדר מותנה.

כפי שצוין בפסיקה המובאת לעיל לא די בהצגת חלופות אחרות או שניתן היה לקבל גם החלטה אחרת במקרה המדובר אלא, יש להראות חריגה משמעותית משיקול הדעת, התנהלות חריגה באופן הפעלת שיקול הדעת במקרה הקונקרטי וכזו לא הוצגה בפניי.

עוד מצאתי לציין כי שאלת העמדת הנאשם לדין שלובה ושזורה בסוגיית האכיפה הבררנית בבחינת הא בהא תליא. שהרי, טענת הנאשם היא כי העמדתו לדין מהווה סטייה ממדיניות העמדה לדין במקרים אחרים ולפיכך, שיקול הדעת שהופעל חורג במידה שיש להתערב. לפיכך, נפנה לדין בסוגיה זו.

אכיפה בררנית -

כידוע, לרשות המנהלית עומדת חזקת התקינות המנהלית ולפיה היא מוחזקת כמי שפועלת כדין כל עוד לא הוכח אחרת (בג"ץ 8756/07 עמותת "מבוי סתום" נ' הוועדה למינוי דיינים, (פורסם בנבו 3.6.2008). על מנת להפריך את החזקה, על הנאשם להציג בסיס לכאורה לאבחנה לא ראויה שבוצעה. ברי הוא כי האבחנה מוצגת על רקע מי שנתוניהם הרלבנטיים שווים. בהינתן מסד נתונים שכזה מתערערת חזקת תקינות המנהל והרשות, בשלב זה, תצטרך להוכיח כי ההחלטה התבססה על שיקולים ענייניים בלבד ושיש להם משקל מספק כדי לבסס החלטה כאמור (ע"פ 6328/12 מ"י נ' פולדי פרץ (נבו 10.9.13), סעיף 37).

עוד נקבע כי יש להציג כי התקבלה אותה החלטה מנהלית ברוב המכריע של התיקים, באופן עקבי ולאורך זמן כך שההחלטה במקרה הקונקרטי מהווה אפליה פסולה.

ומהתם להכא. ב"כ המבקש הפנה ל-7 מקרים שמהם ביקש ללמוד כי המשיבה ניתבה טיפול בתיקים אלה, שהם דומים למקרה דידן להסדר מותנה. בהינתן האמור, טוען המבקש כי הופלה לרעה.

המשיבה ציינה כי בכלל המקרים שהובאו על ידי המבקש דובר היה בתגרה, קרי, תקיפה הדדית בין המעורבים אשר בעטיה נגרמה חבלה למתלונן. במקרה דנן, אין המדובר בתגרה אלא בתקיפה חד צדדית של המתלונן.

מעיון בתיאור העובדות כפי שהובאו בבקשת המבקש עולה כי בכלל המקרים שצוינו על ידו התקיימה תגרה. התיאור שלהלן הובא בבקשת המבקש, בסעיף 17:

סעיף א: "עקב ויכוח על חניה, היכו הנאשם והמתלונן, זה את זה במשך דקות ארוכות".

סעיף ב: "בינו לבין המתלונן החל ויכוח אשר גלש לתגרה".

סעיף ג: "הנאשם והמתלונן תקפו אחד את השני".

סעיף ד: "הנאשם והמתלונן היכו אחד את השני".

סעיף ה: "אירוע של קטטה בין הנאשם ואשתו לבין המתלונן ומספר תבני משפחתו".

סעיף ז: "הנאשם והמתלונן תקפו אחד את השני".

למעט המקרה המובא בסעיף ו' שבו צוין כי הנאשם היכה את המתלונן במכת אגרוף בפניו ואולם, לא צוינו יתר הנסיבות הקשורות באירוע כך שלא ניתן להבין מה הנסיבות הכוללות של האירוע. מעיון בנספחים אשר צורפו לבקשה עולה כי נסיבותיו של המקרה נשוא סעיף ו' אף הוא הוגדר כתגרה. בנסיבות מתואר ויכוח שהסלים בין המתלונן למנהל החנות תוך שהטענה כי מנהל החנות דחף את המתלונן. הוויכוח בין השניים הסלים והמתלונן נתקל במנהל כך שהשניים נצמדו האחד לשני והחלו דוחפים זה את זה. הנאשם, שעבד בחנות אותה יצא מאזור הקופה והיכה את המתלונן כאמור.

הנה כי כן, מן המקובץ עולה כי נסיבות המקרים שהובאו ע"י המבקש כראיה לאכיפה הבררנית, שונים מהמקרה דנן. כאמור, יש לדרוש שוויון בין שווים. מתגובת המשיבה עולה כי זו ראתה לקיים אבחנה בין תגרות ותקיפות הדדיות לבין נאשם היוזם תקיפה חד צדדית. שקול זה, על פניו, הוא בבחינת שיקול לגיטימי וענייני. משלא הוצגו בפניי מקרים נוספים, הדומים בנסיבותיהם למקרה דנן, לא התגבשה תשתית לטענת אכיפה בררנית, בוודאי לא כזו ההופכת את הנטל לפתחה של המאשימה.

למעלה מן הצורך, יש לציין כי גם אילו הובאו בפניי דוגמאות מקרים של אי הגשת כתב אישום במקרה פלוני הרי שמוגשים עשרות רבות אחרות של כתבי אישום בעבירה של תקיפה לפי סעיף 380 ואיומים לפי סעיף 192 לחוק העונשין. ועוד, לא זו אף זו, כל תיק חקירה נשקל על ידי רשויות התביעה באופן קונקרטי על פי נסיבותיו כמעשה מלאכה של תפירה ידנית. היטיב להסביר זאת כב' השופט עמית במסגרת עע"מ 7485/19 אוסיד קשקוש נ' מדינת ישראל - משרד המשפטים (נבו 6/7/20), סעיף 27 להחלטה:

"זאת ועוד. אפילו היה המערער מוכיח כי לצד עשרות התיקים בהם הוגש כתב אישום בגין מעשה מגונה בפומבי, קיימים עוד עשרות תיקים בהם לא הוגש כתב אישום, או שהתיק הסתיים בהסדר מותנה, לא היה בכך כדי לקדם את טענתו לאכיפה בררנית. אסביר.

כל תיק פלילי הוא בגדר "תפירה ידנית" שלוקחת בחשבון את השילוש הבא: העבירה ונסיבותיה - העושה - ונפגע העבירה. שקלול הנתונים בכל תיק ותיק מחייב בחינה פרטנית תוך התחשבות במגוון של שיקולים - במישור הראייתי, במישור של האינטרס הציבורי ובמישור של נפגעי העבירה.

לכן, כל ניסיון להכניס לתבנית אחת את כל המקרים של מעשה מגונה בפומבי לא יצלח. אם ניקח לדוגמה את הרכיב של נפגע העבירה, הרי שיש לבחון את הנזק שנגרם לנפגע העבירה, את גילו של נפגע העבירה, את הסכמתו או אי הסכמתו להסדר עם הנאשם, את נכונותו ואת יכולתו למסור עדות בבית המשפט וכיוצא באלה. אם ניקח לדוגמה את הרכיב של עושה העבירה, הרי שיש לבחון את גילו, עברו הפלילי, מסוכנותו, נטילת אחריות מצדו, נסיבותיו האישיות והמשפחתיות וכיוצא באלה. הדברים נכונים לגבי מרבית העבירות, ולכן, העובדה שהתביעה הפעילה את שיקול דעתה במקרה של ראובן באופן שונה מהמקרה של שמעון, אין משמעה שרירות, אלא הפעלת שיקול דעת על רקע כלל הנתונים בתיק מסוים". [ההדגשה אינה במקור - מ.ע.כ].

סוף דבר, לא שוכנעתי שנפל פגם המצדיק ביטול כתב האישום ואין בהחלטה על הגשת כתב האישום כדי לגבש "סתירה מהותית לעקרונות של צדק והגינות משפטית", כדרישת סעיף 149(10) לחסד"פ. משכך, הבקשה לביטול כתב האישום נדחית.

זכות ערר כחוק.

ניתנה היום, ח' תשרי תשפ"ה, 10 אוקטובר 2024, בהעדר הצדדים.